

Školní rok: 2023/24

Minimální preventivní program

ZÁKLADNÍ ÚDAJE O ŠKOLE

Název a adresa školy, pro kterou platí tento MPP	Základní škola a Mateřská škola Varnsdorf, Bratislavská 994, okres Děčín, příspěvková organizace Bratislavská 994, Varnsdorf, 407 47 IČ: 706 98 198
Jméno a příjmení ředitele	Mgr. Petr Šmíd
Telefon na ředitele	602 402 435, 736 447 879
E-mail na ředitele	reditel@zsms-bratislavska.cz

Jméno školního metodika prevence	Mgr. Jana Králová		
Telefon	777 561 862		
E-mail	kralova@zsms-bratislavska.cz		
Specializační studium	Ano		
Realizátor vzdělávání	Karlova univerzita, Praha		

Jméno výchovného poradce	Mgr. Jana Králová		
Telefon	777 561 862		
E-mail	kralova@zsms-bratislavska.cz		
Specializační studium	Ano		
Realizátor vzdělávání	Karlova univerzita, Praha		

	Počet tříd	Počet žáků/studentů	Počet ped. pracovníků
ZŠ - I stupeň	5	105	17

Obsah :

1. Úvod
2. Legislativní východiska
3. Cíl Minimálního preventivního programu
4. Priority prev. programu
5. Systém vzdělávání pedagogů
6. Informování rodičů a žáků
7. Aktivity nesp. a spec. prevence
8. Spolupráce s jinými organizacemi
9. Školní akce

Závěr

Příloha- Krizové plány

1. Úvod

V současné době se děti stále častěji setkávají s vážnějšími problémy a častěji musí čelit mnohému nebezpečí ve svém okolí.

Velký vliv na zdravý vývoj dětí mají v první řadě **rodiče a rodina**, neboť dítě by mělo

do školy přicházet již s osvojenými základními dovednostmi, etickými i mravními hodnotami, mezi něž patří i vztah a slušné chování ke svým spolužákům a učitelům a také vzájemná úcta a sebeúcta. Po zahájení základního vzdělávání má na utváření osobnosti a osvojování správných norem chování velký vliv **škola a učitel**. Do života školy je však nezbytné zapojit rovněž rodiče, kteří pak mohou zpětnou vazbou pozitivně působit na osvojování zdravého životního stylu svého dítěte a jeho socializaci.

Působení na mladou generaci musí mít charakter **preventivní** a zároveň **výchovně vzdělávací**. Musí jít o proces zvyšování sociální kompetence dětí a mládeže, o rozvoj dovedností, které vedou k odmítání všech forem sebeustrukce, projevů agresivity a porušování zákona. Hlavním cílem školy by mělo být aktivní zapojení žáků do výuky, nenásilnou formou jim předkládat principy zdravého životního stylu tak, aby došlo k jejich přijetí žákem a následnému zvnitřnění.

MPP vychází ze zákona 561/2004 Sb., zákona č. 379/2005.

Analýza současné situace na škole – personální zdroje školy pro realizaci MPP

Ředitel školy: Mgr. Petr Šmíd, zástupce Mgr. Bc. Iva Špičková

Školní metodik prevence: Mgr. Jana Králová

Třídní učitelé:

1. ročník – Valerie Šmídová
2. ročník – Mgr. Pavlína Seitlová
3. ročník – Mgr. Michaela Ševčíková
4. ročník – Mgr. Jana Králová
5. ročník – Mgr. Barbora Kittlová

Vychovatelky: Martina Lehrochová, Marcela Beniačová, Michaela Sorádová, Lucie Fibigerová,

Asistentka: Zdena Kubíková, Jitka Lhotáková, Lucie Fibigerová, Petra Kunst, Marcela Fidlerová

Další pedagogický pracovník: Bc. Jana Plhová, Mgr. Iva Špičková

Materiální vybavení školy

Škola využívá jednu budovu. V přízemí je školní družina, šatna, tělocvična, jídelna s výdejnou obědů (ty jsou dováženy). V dalších dvou podlažích je pět tříd, sborovna, ředitelna, počítačová učebna, oddělení školní družiny a sociální zařízení.

Dále je od 1. 9. 2012 v prostorách školy (první patro) zřízena třída MŠ s kapacitou 25 dětí. Od 1. 9. 2015 je také v prvním patře nově zřízena druhá třída MŠ s kapacitou 25 dětí.

K areálu školy patří školní pozemek, rozlehlá zahrada, hrací koutky, školní hřiště, doskočiště. Část školního pozemku je vyhrazena pro pěstitelské práce.

Školní zahrada byla rozdělena na část pro ZŠ a druhou, vybavenou herními prvky vhodnými pro menší děti, která je vyhrazena MŠ. Herními prvky je vybavena i část školní zahrady vyhrazena pro žáky základní školy.

Třídy jsou nově vybaveny žakovskými lavicemi. Interiér školy je zrekonstruován. Jsou dodrženy podmínky platných norem (osvětlení, teplo, čistota, větrání, velikost nábytku apod.).

Učebny jsou vybaveny dezinfekcí a papírovými ručníky-prevence COVID 19.

Vybavenost dvojrozměrnými učebními pomůckami je na velmi dobré úrovni a plně dostačující (nástěnné obrazy, mapy a jiné). Rovněž vybavení učebnicemi a učebními texty je plně vyhovující.

Všechny třídy jsou vybaveny interaktivními tabulemi, včetně počítačové učebny i obou tříd MŠ. Každá učitelka má přístup na internet a používá služební notebook. K dispozici je i letní třída-altán na zahradě školy, kde probíhá výuka jednotlivých tříd v teplejších dnech. Nově byla zrekonstruována tělocvična.

V průběhu prázdnin 2015 bylo vybudováno hřiště s umělým povrchem s nákladem více než 2 milionů Kč.

2. Legislativní východiska

Při tvorbě MPP bylo vycházeno z Metodického pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy ČR k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení (č.j. 24 246/2008-6), z Metodického pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (č.j. : 14 423/99-22), z Vyhlášky 72/2005 Sb. O poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních (a jejích příloh), z metodického pokynu MŠMT k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (č. j.: 20 006/2007-51), dále ze zákona č.561/2004 Sb. O předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (paragraf 29). Opírali jsme se o Strategii sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT ČR na období 2009-2012 , metodický pokyn MŠMT k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (č.j.: 10194/2002-14).

3. Cíl MPP

Cíle našeho MPP vychází z preventivní strategie školy. Možnost **dát každému dítěti pocit bezpečí, seberealizace a uplatnění jeho schopností a dovedností ve škole i mimo ni považujeme za klíčovou v otázce prevence závislosti na návykových látkách, gamblerství a utváření pozitivních sociovztahů mezi mladou generací.** Vzhledem ke stále rostoucí celospolečenské závažnosti závislosti a rizikového chování věnujeme tomuto tématu i nadále zvýšenou pozornost. Nebezpečné je, že se stále snižuje věková hranice žáků, kteří se dostávají do skupiny ohrožených dětí. To, že **město Varnsdorf je stále ještě mezi městy s vysokým procentem přestupků, přestože se situace díky grantovým projektům na začleňování vyloučených lokalit mírně zlepšila a město Varnsdorf již není zařazeno mezi města se zvýšenou kriminalitou mládeže,** nás stále zavazuje k důslednému řešení všech projevů rizikového chování mezi školními dětmi, a především k využívání všech forem a nástrojů prevence, abychom udrželi zlepšující se trend

Snažíme se o důsledné řešení jakýchkoliv projevů rizikového chování mezi dětmi a využívat všech forem a nástrojů prevence. Věnujeme tomuto tématu stále zvýšenou pozornost. Snažíme se dát každému dítěti pocit bezpečí, možnost seberealizace, uplatnění svých schopností a dovedností. Otázky prevence závislosti na návykových látkách, gamblerství a utváření pozitivních vztahů mezi dětmi považujeme za velmi důležité. Jakýkoliv náznak chování našich žáků v prostorách školy, signalizující spojitost se šikanou, s nevhodným chováním ke spolužákům, ničením školního majetku a s náznaky společensky nežádoucího chování všeobecně, okamžitě řešíme ve spolupráci se zákonnými zástupci žáků (výchovné komise), s SVP Jiříkov, s PPP Rumburk, s kurátory OSPODu MěÚ Varnsdorf, s Městskou policií Varnsdorf a s Policií ČR.

Naším cílem je také vytvoření školy, která podporuje zdravý životní styl, vytváří optimální podmínky pro prevenci společensky nežádoucích jevů a je bezpečným místem pro kvalitní a efektivní vzdělávání. Chceme přispět k osvojení pozitivního sociálního chování a rozvoji osobnosti všech našich žáků. Chceme, aby si takový žák vážil svého zdraví, uměl správně nakládat se svým volným časem a zvládal základní sociální dovednosti. V tomto školním roce se chceme zaměřit zejména na spolupráci s NP České Švýcarsko. Již od roku 2000 se Správa Národního parku České Švýcarsko věnuje ekologické výchově, osvětě a vzdělávání. Pro děti, mládež i dospělé organizuje mnoho zajímavých aktivit s ekologickými tématy: vydává časopis o ekologické výchově v Národním parku, organizuje přednášky, nabízí interaktivní programy pro děti a mládež, vyhláší soutěže a realizuje brigády na pomoc přírodě.

Správa Národního parku České Švýcarsko připravila pro předškolní, školní i mimoškolní kolektivy dětí a mládeže pestrou nabídku exkurzí a školních výletů do nejatraktivnějších míst národního parku a jeho nejbližšího okolí.

Část z těchto akcí se může pyšnit předponou EKO. Jedná se o akce, které jsou zaměřeny na pomoc přírodě (sázení stromků, úklidové brigády) nebo jsou to akce vzdělávací (Evropská noc pro netopýry, Vítání ptačího zpěvu) nebo akce zážitkové, pořádané v rámci významných ekologických dnů (Evropský den parků, Den Země).

Chceme také úzce spolupracovat s rodiči a prostřednictvím webových stránek rodiče o těchto akcích informovat.

Činnost ve třídách a ve školní družině bude úzce spojena s přírodou, činnosti se budou často odehrávat na školní zahradě a budou tak děti motivovat k tomu, aby svůj volný čas rádi trávili v přírodě.

Nejdůležitějším prvkem primární prevence je také VZTAH. Učitel by měl pracovat na utváření dobrého vztahu s každým dítětem jednotlivě. Když si vytvoří k dítěti dobrý vztah a respektuje ho, je i dítě následně motivováno akceptovat to, co učitel říká. To je obzvláště obtížné s problematickými dětmi v různých oblastech života, avšak právě tyto děti individuální přístup nejvíce potřebují. Chceme-li, aby se dítě dokázalo dostatečně bránit, učíme ho, aby umělo říci NE.

Cílem je spolu s rodiči a dalšími zúčastněnými subjekty formovat osobnost žáka tak, že je s ohledem na svůj věk schopen orientovat se v dané problematice, cení si svého duševního i fyzického zdraví, má osvojené základní sociální dovednosti a umí rozumně nakládat se svým volným časem. MPP v naší škole úzce souvisí s minimálním programem v MŠ. Některé aktivity během roku jsou společné nebo se prolínají. V prostředí našeho společného zařízení ZŠ a MŠ klademe důraz na zdravé klima školy, prostředí důvěry, slušné chování a laskavé mezilidské vztahy.

Formy prevence:

- úzká spolupráce mezi rodiči, žáky a školou
- poradenská činnost, odhalování specifických poruch učení a chování, následná náprava
- vzdělávání v oblasti zdravého životního stylu, jsme zapojeni do projektu Zdravíkov
- vyhranění negativního vztahu k návykovým látkám
- nabídka školních a mimoškolních aktivit, úzce spolupracujeme s organizací Schrodingerův institut a Hope 4 kids

Primární prevence rizikového chování je zaměřena na předcházení zejména na následujících rizikových jevů v chování žáků:

náznaky agresivity a hrubého chování

vulgární vyjadřování a slovní agresivitu

poruchy příjmu potravy, špatné stravovací návyky a složení stravy

škodlivost návykových látek (kouření, drogy, alkohol)

nebezpečí kyberprostoru, hl. sociálních sítí

netolismus (virtuální drogy)

šikana, rasismus, vandalismus

Dále na rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v těchto případech:

domácí násilí

týrání a zneužívání dětí

ohrožování mravní výchovy dítěte

Základním principem je výchova žáků ke zdravému životnímu stylu, osvojování si pozitivního sociálního chování a vytváření sebeúcty jako mravního základu každého jedince. Naším cílem je pomoci žákům předejít problémům spojeným s rizikovým chováním a přirozenou cestou je pozitivně stimulovat k řešení případných problémů. Významnou roli zde hrají aktivity v rámci vyučování, zájmové aktivity, volnočasové aktivity, výlety, soutěže, exkurze, při kterých si žáci osvojují odpovědnost za sebe a své jednání.

4. Priority preventivního programu

Priority našeho preventivního programu vycházejí z toho, co považujeme za důležité pro vlastní výchovu žáků na naší škole. Chceme, aby žáci byli sebevědomí a zároveň uměli správně hodnotit sebe i své okolí. Snažíme se, aby se rozvíjelo jejich sebepoznání, aby znali kladné i záporné stránky své osobnosti. Důležitá je také jejich schopnost komunikace. Musí umět komunikovat nejen ve škole, ale i v běžném životě. Chtěli bychom, aby uměli odolat negativním, ale pro ně lákavým nabídkám, dokázali posoudit jejich nevhodnost a možné

nebezpečí. Snažíme se, aby uměli pracovat s informacemi a tyto informace posuzovat. Učíme žáky zvládat stresové situace, hledat řešení problémů a konfliktů, umět se rozhodovat. Toto vše jistě přispěje k tomu, že budou schopni nalézt správnou cestu ve svém dalším životě – školním i mimoškolním.

Uvědomujeme si, že projevy rizikového chování lze vysledovat u stále mladších žáků. K mapování situace na naší škole využíváme cílené rozhovory, pozorování situace, spolupráci s rodinami, užší kontakt s žáky na školních i mimoškolních akcích, výtvarné a slohové práce žáků a další. Vzhledem k typu naší školy máme v době pobytu žáků ve škole přehled o všech jejich aktivitách. Na škole fungují dohledy, všichni zaměstnanci jsou s žáky v těsném kontaktu.

5. Systém vzdělávání pedagogů

Pedagogický sbor školy je dostatečně aprobovaný. Naším cílem je, aby se každý pedagog během školního roku účastnil alespoň dvou akcí a rozšířil si vzdělání v oblasti podle jeho

zájmu nebo potřeb školy. Snažíme se účastnit akcí akreditovaných MŠMT. Koordinátor školy se účastní pravidelných setkání koordinátorů a školení týkajících se problematiky v této oblasti. Snažíme se získat a uvítáme jakékoliv informace týkající se primární prevence na malotřídních školách. Informace mimo jiné čerpáme od OMP, na seminářích, z internetu, z odborné literatury, z médií, vnímáme potřebu orientovat se v legislativě.

6. Informování rodičů a žáků

Škola bude spolupracovat s rodiči ve všech oblastech působení v rámci MPP, především v oblasti zdravého životního stylu a oblasti prevence. Tato problematika bude zařazována do programu třídních schůzek. Rodiče budou seznámeni s MPP a školním řádem. Žáci jsou informováni, že o svém problému mohou hovořit s kterýmkoliv pedagogickým pracovníkem školy.

Ve 2. patře se nachází schránka důvěry.

7. Aktivity nespécifické a specifické prevence

Nadále chceme, aby *prevence* rizikového chování byla důležitou součástí výchovných i vzdělávacích aktivit na škole i při společných programech, pobytech a činnostech mimo školu. Při pobytových akcích využíváme bližšího kontaktu s žáky na rozhovory a společné aktivity, při kterých na ně můžeme vhodně působit. Na sportovních akcích podporujeme jejich zájem o pohyb, sport a zároveň o zdraví prospěšné návyky. Snažíme se, aby měli kladné vzory právě mezi sportovci, jednali a sportovali čestně. Na výletech je učíme ohleduplnosti, seznamujeme je s nevhodnými příklady vandalství. Vnímají sounáležitost a potřebu spolupráce. V rámci družiny a ve spolupráci se sportovními kluby jsou dětem nabízeny kroužky.

Specifická prevence

Primární prevenci realizuje každý vyučující v rámci svého předmětu.

Využívá k tomu přirozené situace a problémy.

1. ročník

osobní bezpečí

základní zásady mezilidské komunikace vztahy v dětském kolektivu

základní hygienické návyky

využití volného času

rodina – základ bezpečí

2. ročník

lidské tělo

zdraví a jeho ochrana

zacházení s léky

režim dne

vztahy mezi lidmi

chování v rizikových situacích

3. ročník

pojmy z oblasti prevence

lidé kolem nás

multikulturní výchova

využití volného času

ochrana proti obtěžování cizí osobou

4. ročník

lidské tělo

odlišnosti mezi pohlavími

životospráva a důsledky nevhodných návyků

využívání volného času

5. ročník

pojmy šikana, násilí

závislosti

vztahy v kolektivu

puberta

Všem ročníkům společná témata – domov, rodina, komunikace, negativní vliv kouření a alkoholu v rámci etických dílen. Kompetence žáka na konci 1. stupně v oblasti prevence rizikového chování:

- definuje rodinu jako zázemí a útočiště
- zvládá komunikaci s dětmi a dospělými
- má osvojené základní sociální dovednosti
- má osvojené základní hygienické návyky
- ví, jak se ochránit před kontaktem s cizími lidmi
- organizuje si přiměřeně vhodně volný čas
- rozliší léky a návykové látky
- pojmenuje škodlivost kouření, alkoholu a jiných návykových látek, zná následky jejich užívání
- umí odmítat rizikové podněty

S jednotlivými tématy se žáci nejvíce setkávají především v prvouce, přírodovědě, vlastivědě, ale i v ostatních předmětech

Primární prevence v rámci jednotlivých předmětů

1. ročník: Prvouka, český jazyk

Chování lidí, vyjádření svého názoru, zásady správné komunikace. Péče o zdraví, režim dne, lidské tělo, hygiena, osobní bezpečí, třídní pravidla, vztahy ve třídě, prevence kouření, zásady chování při kontaktu s cizí osobou

2. ročník: Prvouka, český jazyk

Chování lidí, péče o zdraví, zdravá výživa, lidské tělo, nemoc a úraz, hygiena a čistota, zdravý životní styl, prevence užívání alkoholu a drog, osobní bezpečí, pozitivní hodnocení sebe sama, prevence šikany, empatie, vyjadřování citů, prosociální chování

3. ročník: Prvouka, český jazyk

Souvislé vyjadřování, pravidla v životě a povinnosti žáků, soužití a chování lidí, dopravní výchova, lidské tělo, péče o zdraví, zásady první pomoci, zdravá výživa, osobní hygiena, zdravý životní styl, osobní bezpečí, prevence užívání alkoholu a drog, bezpečí v kyberprostoru, krizové situace (nebezpeční lidé, šikana, sexuální zneužívání, odborná pomoc)

4. ročník: Přírodověda, český jazyk

Vytváření pravidel pro soužití ve třídě, řešení modelových situací při komunikaci a spolupráci. Konflikty – jejich řešení, umění říci ne, asertivní chování, umění odpouštět, ustoupit, kompromis.

5. ročník: Přírodověda, vlastivěda, český jazyk

Sexuální chování, linka důvěry, krizová centra. Prevence zneužívání návykových látek. Osobní bezpečí – práce policie, pochopení významu řádu, pravidel a zákonů pro fungování společnosti. Práva a povinnosti dětí. Zdravý životní styl, prevence kybershikany, relaxace, zdravý životní styl.

Český jazyk a literatura

Výhodou tohoto předmětu je možnost předkládat žákům názory autorů různých časových období i odlišných kulturních směrů. Zařazení témat školního preventivního programu je vhodné do vyučovacích hodin slohu ve všech ročnících (při vypravování, charakteristice, úvahovém postupu).

Z používaných metod jsou nejvhodnější řízený rozhovor, kratší mluvené projevy, písemné projevy, skupinová práce nebo práce ve dvojicích. Zařazovány metody kritického myšlení.

V rámci literární výchovy lze vhodně využít ukázek v čítankách, dokumentujících jednání dětských i dospělých hrdinů, jejich vztah k vrstevníkům i ostatním lidem. Velmi důležité je zaujímání postojů ke konfliktním situacím, vyplývajícím z jednání postav, respektování odlišných a usměrňování extrémních názorů. Lze vhodně využít i televizních filmů, inscenací nebo divadelních představení a učit se formulovat své vlastní názory na diskutované problémy.

Celoročně se snažíme, aby se naši žáci dozvídali informace o zdravém životním stylu (např. v rámci akce Ovoce do škol).

V informatice se žáci dozvídají o možných rizicích v kyberprostoru a na sociálních sítích.

V pravidelných intervalech zveme na školu policisty s různě cíleným programem.

Tato akce je pravidelně prostřídávána návštěvou záchranné služby se sanitou, záchranáři děti zaškolují v oblasti ochrany zdraví a první pomoci a dalším.

Objednáváme představení, vystoupení a přednášky cíleně zaměřené na sp. prevenci.

Žáci pravidelně navštěvují knihovnu ve Varnsdorfu.

Dramatická výchova, která je příležitostně realizována jako pozitivní výchovný a preventivní prvek v různých etapách výuky, je součástí společenských akcí školy – **školních akademií a společných vystoupení žáků pro rodiče**. Ve všech těchto činnostech jsou aktivně zapojeni také žáci s náznaky poruch chování a jednání, což má velmi dobrý vliv na jejich pozitivní motivaci. Žáci dle výběru pedagogů navštěvují divadelní představení.

Prioritou pro nás však i nadále zůstává posilování vzájemných kladných vztahů ve škole, spolupráce s rodinou, obcí, okolními školami a případně dalšími.

Za jednu z hlavních priorit považujeme prevenci šikany.

Jsme si vědomi možného ohrožení žáků ze strany dospělých osob.

Sportovní akce, exkurze, mimoškolní pobyty, výlety, divadelní představení, školní projekty, školní kluby, kroužky atd.

8. Spolupráce s jinými organizacemi

Oblast školství

Pedagogicko-psychologická poradna Ústeckého kraje, Pracoviště Rumburk

Sukova 870/6, 408 01 Rumburk

Tel.: 775 441 289, 770 192 215

E-mail: rumburk@pppuk.cz

Web: <http://www.pppuk.cz/poradny/rumburk>

- **Mgr. Věra Forferová**

vera.forferova@pppuk.cz

tel: 770 192 215; 775 441 289

vedoucí PPP Rumburk

psycholožka

- **Jana Hurtigová**

rumburk@pppuk.cz

tel: 775 441 289; 770 192 215

sociální pracovníce

- **Mgr. Petra Prokopová**

petra.prokopova@pppuk.cz

tel.: 770 192 215; 775 441 289

speciální pedagog

- **Mgr. Dana Sádovská**

dana.sadovska@pppuk.cz

tel.: 770 192 215; 775 441 289

speciální pedagog

- **Mgr. Eva Michalinová**

eva.michalinova@pppuk.cz

tel: 770 192 215; 775 441 289

metodička prevence

- **Jana Bejstová**

jana.bejstova@pppuk.cz

tel.: 770 192 215; 775 441 289

- **Kontakt na odd. pro děti s odlišným mateřským jazykem**

Pedagogicko-psychologická poradna Teplice, Lípová 651/9, 415 01 Teplice

- **Mgr. Natálie Schneider**, pedagog, koordinátor pro práci s cizinci

natalia.schneider@pppuk.cz; tel.: 770 199 221

- **Kontakt na Středisko podpory nadání**

Pedagogicko-psychologická poradna Ústeckého kraje, pracoviště Kadaň, Fibichova 1129, 432 01 Kadaň

- **Mgr. Tereza Beníšková**, psycholog, koordinátor pro mimořádně nadané

tereza.beniskova@pppuk.cz; tel.: 474 334 487

- **Mgr. Věra Dolníková**, speciální pedagog, koordinátor pro mimořádně nadané

vera.dolnikova@pppuk.cz; tel.: 474 334 487

- **Služby v oblasti primární prevence**

Kontakt na metodika prevence (speciální pedagog) PPP Rumburk:

- **Mgr. Eva Michalinová**

Pedagogicko-psychologická poradna Ústeckého kraje a Zařízení pro další Vzdělávání pedagogických pracovníků

Sukova 6

408 01 Rumburk

Tel.: 412 332 325

E-mail : eva.michalinova@pppuk.cz

Speciálně pedagogické centrum

SPC při Spec. ZŠ, Spec. MŠ a Praktické škole Děčín

17. listopadu 673/8

405 01 Děčín I

tel.: 607 936 913

e-mail: spc@specdcbynov.cz

Odloučené pracoviště Rumburk:

speciální pedagog- logoped- Mgr. Pavlína Šimonková, vedoucí SPC Rumburk

psycholog- Mgr. Monika Ihnátová

speciální pedagog- logoped- Mgr. Zdenka Doleželová

speciální pedagog- Mgr. Jitka Matovičová

sociální pracovnice- Zdeňka Kašparová

speciální pedagog- PhDr. Kateřina Látalová

speciální pedagog- logoped - Mgr. Jana Bartoňová

SPC Rumburk

Sukova 870/6

408 01 Rumburk

tel.: 420 775 445 039 420 775 445 042

e-mail: simonkova@specdcbynov.cz

STŘEDISKO VÝCHOVNÉ PÉČE „ŠLUKNOVSKO“

poskytuje odbornou preventivně výchovnou péči dětem, rodičům a pedagogickým pracovníkům

SVP „Šluknovsko“, Čapkova 814/5, 407 53 Jiříkov

Kontakty na pracovníky

- **Jana Bajanová** - vedoucí střediska, speciální pedagog/etoped

tel.: 778 742 766

e-mail: vedoucisvp@ddsjirikov.cz

fax: 412 337 352

- **Lenka Hendrychová** - speciální pedagog/etoped

tel.: 778 742 765

e-mail: etopedsvp@ddsjirikov.cz

- **Pavla Mecelová** - sociální pracovník

tel.: 770 149 854

e-mail: socialnisvp@ddsjirikov.cz

Psychoterapeut, speciální pedagog (etoped)

- **Mgr. Zdeněk Staněk, Ph.D.**

mob: +420 720 484 975

zdenekstanek@seznam.cz

Oblast zdravotnictví

- **dětský lékař** – prevence záškoláctví – kontakt v ŽK každého dítěte

- **Kontaktní osoba pro prevenci kriminality**- protidrogový koordinátor a manažer prevence kriminality, spolupráce při realizaci protidrogové prevence

- **Bc. Václav Lacina, DiS.**

tel.: 417 545 234

e-mail: vaclav.lacina@varnsdorf.cz

budova: T. G. Masaryka 1838, Varnsdorf

- besedy o dospívání –

- **Mgr. Jitka Čapíková**- 606 433 850, capikova.j@szds-oa.cz

Speciálněpedagogické centrum pro tělesně postižené v Liberci

Adresa školy: Lužická 920/7, Liberec 1, PSČ 460 01

Ředitel školy	Mgr. Vít Šťastný	stastny.zsms@seznam.cz	601 568 357
Zástupce ředitele	Mgr. Martina Cettl	Martina.Cettl@seznam.cz	777 822 366
Sekretariát	Ing. Petra Vrzáčková	vrzackova.zsprotp@seznam.cz	778 474 900

Speciálněpedagogické centrum pro vady řeči a sluchu

Základní škola a mateřská škola logopedická, Liberec, příspěvková organizace

E. Krásnohorské 921, 460 14, Liberec

- **MGR. JAKUB KARÁSEK**

ředitel školy

tel: 482 416 401

tel. 777 421 701

karasek@ssplbc.cz

- **MGR. DANIELA RYGÁLOVÁ**

statutární zástupce, zástupce pro 1.st. ZŠ

tel: 482 416 404

tel: 778 536 642

rygalova@ssplbc.cz

- **MGR. ZUZANA CHRÁSKOVÁ**

zástupce ředitele pro 2.st. ZŠ, výchovná poradkyně

tel. 482 416 404

tel. 778 972 582

chraskova@ssplbc.cz

Odbor sociálních věcí a zdravotnictví

Sídlo odboru: T. G. Masaryka 1838, 407 47 Varnsdorf

vedoucí: Bc. Miroslav Valčík

zástupce vedoucího: Mgr. Jana Křížová

tel.: ústředna: +420 417 545 222

<u>Bc. Valčík Miroslav</u>	vedoucí odboru	417 545 230
<u>Bc. Cvik Ladislav</u>	sociálně-právní ochrana dětí	417 545 242
<u>Mgr. Farová Iva</u>	sociální pracovníce, kurátorka pro dospělé	417 545 238
<u>Horáková Zdeňka</u>	administrativní pracovníce OSVZ a OSPOD	417 545 241
<u>Kadeřábek Jiří</u>	pracovník veřejné služby, veř. prosp. práce, alternativní tresty	417 545 231
<u>Mgr. Křížová Jana</u>	zástupkyně vedoucího odboru, sociálně právní ochrana dětí	417 545 240
<u>Mgr. Král Pavel, DiS.</u>	Sociálně-právní ochrana dětí - náhradní rodinná péče	417 545 237
<u>Bc. Lacina Václav</u>	manažer prevence kriminality, protidrogový koordinátor	417 545 234
<u>Müllerová Veronika</u>	administrativní pracovník OSPOD	417 545 239
<u>Mgr. Pecháčková Tereza</u>	veřejná opatrovnice, žádosti do BZÚ, žádosti na ub. pro matky s dětmi, žádosti o zvláštního příjemce důchodu	417 545 246
<u>Bc. Sajfertová Karo- lína</u>	sociálně-právní ochrana dětí - kurátorka pro děti a mládež	417 545 243
<u>Bc. Sobotková Alena</u>	pracovnice zajišťující dohody o výkonu PP	417 545 244
<u>Mgr. Stárová Vero- nika</u>	Sociálně-právní ochrana dětí - náhradní rodinná péče	417 545 233
<u>Vojáčková Lucie</u>	administrativní pracovník OSPOD	417 545 232

CEDR – komunitní centrum

Terénní služby pro osoby ohrožené sociálním vyloučením, žijící ve vyloučených lokalitách na Šluknovsku.

Sídlo spolku: Křižíkova 918/32, 407 46 Krásná Lípa

Telefon, fax: 775 233 703 – Miroslav Řebíček, předseda spolku

Email: info@os-cedr.cz , os.cedr@seznam.cz Webové stránky: <https://os-cedr.cz>

Terénní práce

Telefon: 776 326 660 – Sociální pracovník (Andrea Kovalová)

E-mail: tp@os-cedr.cz

Centrum sociálních služeb

Nízkoprahový klub Modrý kámen:

Děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy

Adresa: T. G. Masaryka 2470, Varnsdorf, 407 47

telefon: 417 545 230

Email: miroslav.valcik@varnsdorf.cz

Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi:

Adresa: T. G. Masaryka 2470, 407 47 Varnsdorf

Telefon: 723545717

Email: modrykamen@varnsdorf.cz

Terénní program:

Adresa: T. G. Masaryka 2470, Varnsdorf, 407 47

Telefon: 417 545 230

Email: miroslav.valcik@varnsdorf.cz

Záškoláctví

Městský úřad Varnsdorf

• **Ing. Jana Neubauerová**

správa školství

Tel. linka: 417 545 141

Email: jana.neubauerova@varnsdorf.cz

Budova: nám. E. Beneše 470, Varnsdorf 407 47

Uvést – jméno, datum narození dítěte, rodičů, adresa trvalého pobytu, počet neomluvených hodin a konkrétní data dní, za které je neomluvená absence vyčíslena, tiskopisy každý dostal emailem nebo na nástěnce.

OSPOD- o záškoláctví informovat až ve chvíli, kdy k němu dochází v takové intenzitě nebo po tak dlouhou dobu, že je vážně ohrožen vývoj dítěte

Městská policie

Tísňové volání - 156

GSM brána – 602 106 759

SPT Telecom – 412 371 620

e-mail – mepolicie@varnsdorf.cz

Adresa - Národní 2939, Varnsdorf

Policie České republiky – KŘP Ústeckého kraje

Obvodní oddělení Varnsdorf

Havlíčková 2040/9, 407 47 Varnsdorf

tel.: 974 441 600, 725 996 333

e-mail: krpulk.uo.dc.oo.varnsdorf@pcr.cz

vedoucí: npor. Bc. Pavel Jedlička, Dis.

- Služba kriminální policie- oddělení nezletilých

- využit lektorských služeb policistů v oblasti sociálně patologických jevů

Internetové odkazy a poradny

www.msmt.cz

www.varnsdorf.cz

www.adiktologie.cz

www.detskaprava.cz

www.donalinka.cz

www.hope4kids.cz

www.drogovaporadna.cz

www.minimalizacesikany.cz

www.modralinka.cz

www.odrogach.cz

www.koordona.cz

www.sikana.cz

www.ppprumburk.cz

[Advaita, občanské sdružení pro pracovní a sociální rehabilitaci drogově závislých](#)

[Centrum protidrogové prevence a terapie \(K - Centrum Liberec\)](#)

[Pedagogicko-psychologická poradna Liberec](#)

[MAJÁK o.p.s.](#)

9. Školní akce

spolupráce s NP České Švýcarsko – Plšíkova učebna, přednášky ve škole, výtvarná soutěž

přednáška Policie ČR s výukovým programem

divadelní představení, výchovné koncerty

sportovní soutěže, turnaje

účast v literárních, recitačních, vzdělávacích soutěžích a výtvarných soutěžích

individuální doučování, příprava na vyučování

jednorázové akce (Zdravé zuby, Světový den zdraví, Světový den zvířat, Den Země aj.)

společné akce s rodiči (dílň ap.)

školní výlety, exkurze

oslavy ve městě, ve škole, vystoupení žáků

etické dílny ve spolupráci s Hope 4 kids

tradiční besídky využití sportovišť u školy a okolní přírody k vycházkám

Schrödingerův institut – rozsáhlá nabídka volnočasových aktivit – přímo ve škole

doučování, zájmové kroužky v rámci naší školy

Školní akademie – loučení se s pátou třídou, ukončení školního roku

Projekty a projektové dny:

Den Země – žáci si upevňují vztah k přírodě a ke svému kraji, v rámci jednodenního výletu do přírody se učí pečovat o životní prostředí (sběr odpadků a jejich následné třídění), pracují pro přírodu (výsadba stromků...), seznamují se s potřebami člověka a harmonizaci soužití člověka a přírody a vytvářejí si pozitivní vztah ke krajině, v níž žijí atp.

Vánoce - seznámení se zvyky a tradicemi v období adventu a Vánoc, projekt probíhá ve spolupráci se školní družinou, náplň: zahájení adventu, Mikuláš, koledy,

vánoční říkadla, vystoupení pro rodiče, besídky, betlémy a tradice betlémů v regionu – Svatá Hora, Ernestinum, vánoční a novoroční přání, pečení perníčků, „Malá filozofie Vánoc“- konzum x duchovní zážitek, stromeček – ekologie, J. J. Ryba – velká regionální osobnost, Česká mše vánoční, Vánoce ve světě – cizojazyčné koledy a vánoční písně, vyprávění spolužáků o Vánocích ve Vietnamu, Ukrajině aj., význam tradic a zvyků v životě člověka.

Velikonoce – pomocí projektu poznávají a prožívají žáci období Velikonoc, seznamují se s charakteristikou a průběhem svátků – oslava přicházejícího jara, křesťanské svátky, náplň projektu: velikonoční symboly a jejich význam, velikonoční pranostiky, pokrmy, písně, koledy, říkadla, koledy.

Masopust – projekt probíhá ve spolupráci se školní družinou klade důraz na poznávání tradic a zvyků v regionu, žáci se seznamují s charakteristikou období od Tří králů do Velikonoc, ve které vrcholí masopustním úterkem, náplň projektu: příprava a výroba masopustních masek a škrabošek, karnevalových kostýmů, příprava vystoupení, účast na masopustním úterý ve škole, masopustní průvod masek po škole, masopustní tradice v regionu, masky, význam Velikonoc ve světě a jejich postavení v různých náboženských filozofiích.

Etické dílny – preventivní programy pro školu, které zábavnou formou pomáhají budovat charakter dětí a předcházet jejich rizikovému chování. Zároveň splňují zásady efektivní prevence. Programy jsou interaktivní, využívají pestrou škálu didaktických metod jako je hraní rolí, diskuse, skupinové aktivity a hry podporující komunikaci, spolupráci a kreativitu.

- Vánoční a velikonoční prodejní trhy s doprovodným kulturním programem
- Rozloučení se s podzimem
- Předškoláček – kroužek angličtiny – soustavná příprava a seznámení předškolních dětí se školou a její funkcí
- Sportovní dny (spolupráce s rodiči, sourozenci, kamarády...)
- Výtvarné projekty
- Spolupracujeme s řadou organizací, např. Domov svatého Vincenta, knihovna, sportovní kluby, DDM, Schrödingerův institut, ČCK aj.
- Jsme zapojeni do projektů 72 hodin, Hodina pohybu navíc, Velký – malý kamarád, výroba záložek pro děti ze slovenských škol.

Volnočasové aktivity v rámci školní družiny

základy práce na PC

Čteníčko aj.

Deskové hry

Závěr

Minimální preventivní program školy je součástí výchovy a vzdělání žáků po celou dobu povinné školní docházky. Vychází z preventivní strategie školy. Účastní se ho pedagogický sbor, žáci, rodiče a odborníci. V rámci minimálního preventivního programu je nutné kombinovat poskytování informací z oblasti prevence sociálně patologických jevů s výcvikem v sociálních dovednostech. Preferovat přístupy zaměřené do oblasti zdravého životního stylu a aktivního sociálního učení. Program musí brát zřetel na věk a osobní charakteristiky jedinců. Bude mít smysl jedině tehdy, když všichni zúčastnění budou vidět smysluplnost své práce. Toto chceme dosáhnout dobrou a pravdivou informovaností, ochotou vyslechnout druhého a nalezením správné cesty v případě pomoci.

Pedagogičtí pracovníci byli seznámeni s aktualizovanou přílohou metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (č.3- poruchy příjmu a potravy a č.23-nová příloha-psychická krize/duševní onemocnění žáka a tabák-č.13).

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Projednáno na pedagogické radě dne 27.8.2023

Vypracovala Mgr. Jana Králová

1.A	ŠD 1
2.A	ŠD 2
3.A	ŠD 3
4.A	ŠD 4
5.A	

Příloha č. 1

Krizový plán související s krádežemi a vandalismem

Krádeže, zejména mobilních telefonů, a ničení školního majetku, jsou nejčastějšími formami protiprávního jednání, se kterými se lze v prostředí škol setkat. Jak postupovat preventivně proti krádežím

Ve školním řádu je uvedeno, že krádeže jsou nepřipustné. Upozornit žáky a jejich zákonné zástupce, že nošení cenných věcí (zejména věcí malých rozměrů) do školy je rizikové chování, které může vést k jejich odcizení. Cenné věci se do školy nenosí. Mobilní telefony, náušnice, řetízky, hodinky apod. si žáci ukládají do svých tašek, které uzavřou. Není přípustné, aby tyto věci ležely na volně přístupných místech. Šatna se uzamyká. I v případě, že bude žákům doporučeno nenesit do školy věci nesouvisející s vyučováním, nelze se odpovědnosti za škodu způsobenou na vnesených nebo odložených věcech jednostranně zprostit a za klenoty, peníze a jiné cennosti se hradí bez omezení (§ 1 nařízení vlády č. 258/1995 Sb., kterým se provádí občanský zákoník); pokud budou věci převzaty do úschovy, hradí je škoda bez omezení.

Vést žáky k tomu, aby dokázali protiprávní jednání rozpoznat, byli všímaví vůči svému okolí a v případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásili věc pedagogickému pracovníkovi školy.

Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem

O události pořídit záznam na základě výpovědi poškozeného. Věc předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na místní nebo obvodní oddělení Policie ČR), nebo poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost.

V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byl-li pachatel mladší 18 let) a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.

Jak postupovat preventivně proti vandalismu

V poučeních o bezpečnosti a ochraně zdraví je třeba se problematice vzniklých škod věnovat a žáky opakovaně upozorňovat na jednání, které k poškození majetku vede a jak se takovému jednání vyhnout.

Jak postupovat při vzniku škody

Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka. V případě, že viníka škola zná, může na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody. V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

Příloha č. 2

Krizový plán související s užíváním alkoholu

Prodej nebo podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let je v ČR zakázáno. Zakázáno je rovněž osobám mladším 18 let alkohol nabízet, anebo je v konzumaci alkoholu podporovat. Podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let může být trestným činem nebo přestupkem.

Postup v krizové situaci

V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit. Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat. Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí. V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci. Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy: O události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho má alkohol), který založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy. V případě, že žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností vyžadovat pomoc. Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky. Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte. V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace. Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů. V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost alkoholu (dechová zkouška), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce s orientačním testováním žáka na přítomnost alkoholu. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem jako je uvedeno výše. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka. Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Postup při nálezu alkoholu ve škole

V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol, postupují takto: - Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury. - O nález ihned uvědomí vedení školy. - Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu. - Zpracují stručný záznam o události.

V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka alkohol, postupují takto: - Zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury. - O nález ihned uvědomí vedení školy. - O nález sepiší stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomna ředitelka školy nebo její zástupce. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy. - O nález vyrozumí zákonného zástupce žáka, a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, i orgán sociálně-právní ochrany dítěte, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností. - V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

Příloha č. 3

Krizový plán související s užíváním omamných a psychotropních látek

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek (OPL), a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek. Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 a 188 a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazit takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci.

Postup v krizové situaci

V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit. - Návykovou látku je třeba žákovi odebrat a zajistit ji, aby nemohl v konzumaci pokračovat. - Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.

- V případě, kdy je žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci. - Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy. Především ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy. - V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. - V případě, že žák není schopný dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. - Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc. - Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval OPL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy). - Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte. - V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace. Z konzumace OPL ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. Distribuce je trestným činem, užívání OPL je porušením školního řádu. Navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za nebezpečné a protiprávní jednání. V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost OPL (zkouška ze slin), ale pouze na základě předem získaného

souhlasu zákonného zástupce, resp. žáka staršího 18 let s orientačním testováním žáka na přítomnost OPL. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem jako je uvedeno v bodu 3. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka. Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem OPL, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Distribuce OPL ve škole Distribuce OPL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.

Přechovávání OPL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin, ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem. Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu. Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálněprávní ochrany obce s rozšířenou působností. Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsáním níže.

Nález OPL ve škole

A. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto: Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury. O nález ihned uvědomí vedení školy. Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, napíší datum, čas a místo nález. Obálku přelepí, přelep opatří razítkem školy a svým podpisem a uschovají ji do školního trezoru. O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

B. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto: Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury. O nález ihned uvědomí vedení školy. O nález sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel/ka školy nebo její/jeho zástupce. O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce žáka. V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval,

předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, přivolanému lékaři. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady jedů jsou známy protijedy. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

C. V případě, kdy pracovníci školy mají podezření, že některý z žáků má nějakou OPL u sebe, postupují takto: Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR. Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce žáka. Žáka izolují od ostatních a do příjezdu Policie ČR je nutné mít ho pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věci.

Příloha č. 4

Krizový plán související s užíváním tabákových výrobků a nikotinových sáčků

Ve vnitřních i vnějších prostorách všech typů škol je zakázáno kouřit. Kouřit zde nesmějí žádné osoby a není možné ani zřízovat kuřárny nebo místa pro kouření vyhrazená. Vnější prostory školy jsou označeny viditelným textem doplněným grafickou značkou zákazu kouření. Žákům a studentům je zakázáno do školy vnášet a ve škole užívat návykové látky a jedy a takové látky, které je svým vzhledem a konzistencí napodobují. Nově se do výčtu návykových látek doplňuje nikotin včetně nikotinových sáčků, platí pro ně stejná omezení jako pro elektronické cigarety.

Postup v krizové situaci

V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit. Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat. Pedagogický pracovník postupuje podle školního řádu školy, o události sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka, (zejména odkud, od koho má tabákový výrobek), který založí školní metodik prevence do své agendy. V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka. V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán-sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc. Z konzumace tabákových výrobků ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem.

Příloha č. 5

Krizový plán související se šikanou

Charakteristika šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu. Ta zahrnuje útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti. Šikanování se ve své zárodečné formě vyskytuje prakticky na všech školách. Pocit bezpečí každého jedince a jeho začlenění do třídního kolektivu je základní podmínkou vytváření produktivního prostředí a dobrého sociálního klimatu třídy a školy. Všechny školy a školská zařízení mají povinnost předcházet všem náznakům násilí a šikanování. Šikanování v jakékoli formě a podobě nesmí být pracovníky školy akceptováno. Samotní pedagogičtí pracovníci nesmí svým jednáním s některými žáky a chováním vůči nim podněcovat zhoršování vztahů směřující k šikanování těchto žáků jejich spolužáky.

Projevy šikanování

Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu. Mezi základní formy šikany patří:

1. Verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí ICT technologií).
2. Fyzická šikana, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti).
3. Smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.).

Za určitých okolností může šikanování přerůst až do forem skupinové trestné činnosti a v některých opravdu závažných případech může nabýt i rysy organizovaného zločinu. Příklady šikanování jsou uvedeny dále v textu.

Odpovědnost školy

Škola či školské zařízení má jednoznačnou odpovědnost za děti a žáky. V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

(školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, jsou školy a školská zařízení povinny zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit, a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů). Z tohoto důvodu musí pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předcházet, jeho projevy neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc.

Z hlediska trestního zákona může šikanování žáků naplňovat skutkovou podstatu trestných činů či provinění (dále jen trestných činů) vydírání (§ 235), omezování osobní svobody (§ 213), útisku (§ 237), ublížení na zdraví (§ 221-224), loupeže (§ 234), násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (zvláště § 197a), poškozování cizí věci (§ 257), znásilnění (§ 241), kuplířství (§ 204) apod.

Pedagogický pracovník, kterému bude znám případ šikanování a nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, se vystavuje riziku trestního postihu pro neoznámení, případně nepřekažení trestného činu (§168, 167 trestního zákona). V úvahu přicházejí i další trestné činy jako např. nadřzování (§ 166 tr. zákona) či schvalování trestného činu (§165 tr. zákona), v krajním případě i podněcování (§ 164 tr. zákona). Skutkovou podstatu účastenství na trestném činu (§ 10 tr. zákona) může jednání pedagogického pracovníka naplňovat v případě, že o chování žáků věděl a nezabránil spáchání trestného činu např. tím, že ponechal šikanovaného samotného mezi šikanujícími žáky apod.

Prevence šikanování

Základem prevence šikanování a násilí na škole je podpora pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky a mezi žáky a učiteli. Škola při efektivní realizaci prevence šikanování usiluje o vytváření bezpečného prostředí a za tím účelem: - podporuje solidaritu a toleranci, - podporuje vědomí sounáležitosti - posiluje a vytváří podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy - uplatňuje spolupráci mezi dětmi a rozvíjí jejich vzájemný respekt - rozvíjí jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince.

Ředitel školy odpovídá za systémové aktivity školy v oblasti prevence šikanování a násilí. Vychází přitom z komplexního pojetí preventivní strategie, která je ve smyslu Metodického pokynu k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 20 006/2007-51 součástí Minimálního preventivního programu školy.

Ředitel zejména:

Zajistí vzdělávání pracovníků (pedagogických i nepedagogických) v akreditovaných kurzech k problematice šikanování. Vzdělávání pedagogických pracovníků se řídí § 10 vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických

pracovníků, ve znění vyhlášky č. 412/2006 Sb. Vzdělávání školního metodika prevence ve specializačním studiu se řídí § 9 vyhlášky č. 317/2005 Sb.

Zajistí v souladu s pracovním řádem dohled pedagogických pracovníků nad žáky zejména ve škole před vyučováním, o přestávkách mezi vyučovacími hodinami, mezi dopoledním a odpoledním vyučováním, podle potřeby při přecházení žáků mezi budovami školy, do zařízení školního stravování a do školní družiny. Především v prostorách, kde k šikanování již došlo nebo kde by k němu mohlo docházet.

Zajistí, aby žáci i pedagogičtí pracovníci byli seznámeni s negativními důsledky šikanování, a to jak pro jeho oběti a pachatele, tak i pro celý třídní (školní) kolektiv. Za zvlášť nebezpečnou je třeba považovat tendenci podceňovat počáteční projevy šikanování.

Zajistí doplňování školní knihovny o literaturu z oblasti problematiky násilného chování a šikanování

Pedagogičtí pracovníci vedou důsledně a systematicky žáky a studenty k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu žáka. Pomáhají rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka.

Všichni pedagogičtí pracovníci by měli vnímat vztahy mezi žáky a atmosféru v třídních kolektivech, kde působí, jako nedílnou a velmi důležitou součást své práce. Důležité aktivity školy nelze spojovat jen s určitým vyučovacím předmětem nebo skupinou předmětů. Vztahy a chování pedagogických i nepedagogických pracovníků vůči sobě a vůči žákům, ovlivňují chování žáků.

Postupy řešení šikanování

Odhalení šikany bývá obtížné. Významnou roli při jejím zjišťování hraje strach, a to nejen strach obětí, ale i pachatelů a dalších účastníků. Strach vytváří obvykle prostředí „solidarity“ agresorů i postižených.

Účinné a bezpečné vyšetření šikany vychází z kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování. Existuje rozdíl mezi vyšetřováním počátečních a pokročilých stádií šikanování. Jednotlivá stadia jsou blíže popsána dále v textu pod názvem kapitoly Stadia šikanování.

V rámci první pomoci je nutné při pokročilých, brutálních a kriminálních šikanách spolupracovat s dalšími institucemi a orgány, a to zejména s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, orgánem sociálně právní ochrany dítěte, Policií ČR.

V případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkovat jí péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, speciálně pedagogického centra nebo dalších odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

Metody vyšetřování šikanování:

A. Pro vyšetřování počáteční šikany (se standardní formou) lze doporučit strategii v těchto pěti krocích:

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.
2. Nalezení vhodných svědků.
3. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů).
4. Zajištění ochrany obětem.
5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.

B. Pokročilá šikana s neobvyklou formou – výbuch skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídního lynčování, vyžaduje následující postup:

1. Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti.
2. Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování.
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
4. Pokračující pomoc a podpora oběti.
5. Nahlášení policii.
6. Vlastní vyšetřování.

Výchovná opatření

Doporučuje se dále pracovat s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí). V případě potřeby mu zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

Pro potrestání agresorů lze užít i následující běžná výchovná opatření:

- Napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele
- Snížení známky z chování.
- Převezení do jiné třídy.

Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina). V mimořádných případech se užijí další opatření:

Ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu.

Ředitel školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

Spolupráce s rodiči

Pokud rodiče informují školu o podezření na šikanování, je za odborné vyšetření záležitosti zodpovědný ředitel školy. Při nápravě šikanování je potřebná spolupráce vedení školy nebo školského zařízení, školního metodika prevence, výchovného poradce a dalších pedagogických pracovníků, jak s rodinou oběti, tak i s rodinou agresora. Při jednání s rodiči dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací. Je nutné předem informovat rodiče o tom, co dělat v případě, když se dozvědí o šikanování

Spolupráce se specializovanými institucemi

Při předcházení případům šikany a při jejich řešení je důležitá spolupráce vedení školy nebo školského zařízení, školního metodika prevence, výchovného poradce nebo zástupce školy s dalšími institucemi a orgány.

Zejména: - v resortu školství – s pedagogicko-psychologickými poradnami, středisky výchovné péče, speciálně pedagogickými centry,

- v resortu zdravotnictví – s pediatry a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie,

- v resortu sociální péče – s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence (možnost vstupovat do každého šetření, jednat s dalšími zainteresovanými stranami, s rodinou),

případně s dalšími neziskovými organizacemi specializujícími se na prevenci a řešení šikany.

Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění), ředitel školy nebo školského zařízení oznámí tuto skutečnost Policii ČR.

Ředitel školy oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, ředitel školy zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.

Příklady nepřímých a přímých znaků šikanování

1. Nepřímé (varovné) znaky šikanování mohou být např.:

- Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.
- O přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
- Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným. - Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- Zašpiněný nebo poškozený oděv.
- Stále postrádá nějaké své věci.
- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.
- Odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.
- (Zejména je třeba věnovat pozornost mladším žákům nově zařazeným do třídy, neboť přizpůsobovací konflikty nejsou vzácností!)

2. Přímé znaky šikanování mohou být např.:

- Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet. Rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo "legrací" zranitelný.

- Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávistným, nebo pohrdavým tónem.

- Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil. - Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje.

- Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich. - Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí. - Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

Rodiče žáků se doporučuje upozornit zejména na to, aby si všímali těchto možných příznaků šikanování:

- Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.

- Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávalo volný čas, s nímž by se telefonovalo apod.

- Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.

- Nechuť jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno při bedlivější pozornosti pozorovat strach. Ztráta chuti k jídlu. - Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem.

- Dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu). - Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!"

- Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.

- Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objeví výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě. Odmítá svěřit se s tím, co je trápí.

- Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.

- Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.

- Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům.

- Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma. Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.) - Dítě se vyhýbá docházce do školy.

- Dítě se zdržuje doma víc, než mělo ve zvyku.

Stádia šikanování

První stadium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese.

Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito širitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv jít pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“.

Čtvrté stadium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.

Stadia šikanování podle Michala Koláře, 1990, 1996, 1997, 2000 aj.